

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Duplici conclusione difficultas proposita resolvitur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

tiones. Prima est, ut idem objectum materiale subalternantis & subalternatæ. Secunda, ut subalternatæ addat tali objecto differentiam aliquam accidentalem, ratione cuius habeat novam scibilitatem, & sit radix novarum proprietatum, quæ in scientia subalternata demonstrantur: ut constat in Musica, quæ addit quantitatem discretam, sive numero, qui est objectum Arithmeticæ, differentiam sonori; ratione cuius, numerus est radix omnium proprietatum, quæ in Musica demonstrantur. Tertia tandem est, ut subalternata dependeat in certitudine & evidentia suorum principiorum à subalternante.

Notandum tertio: in beatis duplicem esse scientiam de Deo. Prima est scientia beata, seu visio beatifica, per quam beati clarè vident in Verbo omnia mysteria, quæ nobis hic obscure per fidem revelantur: quæ ab Augustino dicitur *cognitio matutina*. Secunda est illa per quam Beati ex principis lumine gloriæ cognitis, per discursum & lumen naturale intellectus deducunt conclusiones de Deo; easque cognoscunt per species, vel à Deo infusas, vel in via proprio labore & studio acquisitas: & hæc secunda scientia, ab eodem S. Doctore, *cognitio vespertina*, appellatur. Quando ergò inquirimus, an Theologia sit propriè subalternata scientiæ Beatorum, loquimur de prima scientia, quæ est perfectissima, ipsique Deo conveniens, non autem de secunda, quæ, ut constabit ex infra dicendis, non distinguitur substantialiter à nostra Theologia, sed tantum accidentaliter, & est ipsamet Theologia, prout est in suo statu perfectò & connaturali.

Notandum quarto: ex habitibus quos hic habemus in via, aliquos remanere in patria ad exercitium, alios autem solum ad ornatum, alios verò nullo modo remanere. Illi remanent ad exercitium, quorum exercitium non est impossibile cum statu beatitudinis, ut sunt Charitas, Religio, Prudentia, &c. Illi autem remanent tantum ad ornatum, quorum quidem ratio formalis objecti, non habet formalem oppositionem cum ratione formalis objecti beatitudinis, exercitium tamen est impossibile cum statu beatitudinis: ut sunt fortitudo & temperantia, quæ versantur circa passiones. Illi verò nullo modo remanent, quorum ratio formalis objecti, dicit formalem oppositionem cum ratione formalis objecti beatitudinis: ut sunt fides & spes, quarum prima habet pro objecto formali Deum non visum, secunda verò Deum non possessum: objectum autem beatitudinis, est Deus clarè visus, & possessus.

§. II.

Duplici conclusione difficultas proposita resolvitur.

¶ Dico primò: Theologiam, quæ est in nobis viatoribus, esse propriè subalternatam scientiæ Dei & Beatorum. Ita communiter nostri Thomistæ, contra Recentiores.

Probatur primò ex D. Thoma hic art. 2. ubi docet, Theologiam eo modo se habere ad scientiam Dei, & Beatorum, quo se habet perspectiva ad Geometriam, & Musica ad Arithmeticam: sed Perspectiva propriè subalternatur Geometriæ, sicut & Musica Arithmeticæ: ergò & Theologia scientiæ Dei & Beatorum.

Confirmatur primò: idèò Perspectiva ex Aristotele, & aliis Philosophis, subalternatur Geometriæ, & Musica Arithmeticæ, quia eorum

A principia dependent à Geometria, & Arithmetica: sed principia Theologiæ non minus dependent à scientia Dei & Beatorum, quam principia Perspectivæ & Musicæ, à Geometria & Arithmetica; cum articuli fidei, qui sunt principia nostræ Theologiæ, notificentur, & manifestentur in scientia Dei & Beatorum; sicut principia Perspectivæ, & Musicæ, demonstrantur, & notificantur in Geometria, & Arithmetica: ergò non minus Theologia subalternatur scientiæ Dei & Beatorum, quàm perspectiva Geometriæ, & Musica Arithmeticæ.

Confirmatur secundo: licet in scientiis ordinis naturalis, ad veram subalternationem, præter dependentiam illam principiorum, requiratur alia conditio, nempe quod subalternata contrahat objectum subalternantis, per aliquam differentiam accidentalem, ratione cuius habeat novam scibilitatem, & sit radix novarum proprietatum; ut constat in Perspectiva, quæ addit differentiam visibilibus, supra quantitatem continuam, quæ est objectum Geometriæ; & in Musica, quæ addit differentiam sonori, supra quantitatem discretam, quæ est objectum Arithmeticæ: hæc tamen conditio non requiritur in Theologia, quia cum ejus objectum sit infinitum, illimitatum, sine additione alicujus differentie accidentalis, plures habet modos cognoscibilitatis & scibilitatis, ratione quorum potest diversas terminare scientias; & cognosci

C per unam scientiam omnino supernaturalem, qualis est scientia Beatorum, & per aliam naturalem, quæ per discursum, & lumen naturale intellectus ex principis illius supernaturalis conclusiones deducatur: qualem infra dicemus esse nostram Theologiam. Adde quod, in scientiis etiam naturalibus, & quæ versantur circa objectum finitum & limitatum, additio differentie accidentalis, supra objectum subalternantis, tendit tanquam in finem ad salvandam dependentiam illam principiorum: ergò cum in nostra Theologia, talis dependentia subsistat, sine additione alicujus differentie accidentalis ad objectum scientiæ Dei & Beatorum, etiam sine tali conditione, in illa salvatur vera & propria ratio subalternationis. Consequentia patet, antecedens verò optimè explicatur à Cajetano, hic art. 2. Idèò enim requiritur ut subalternata contrahat objectum subalternantis per differentiam accidentalem, quia si objectum esset omnino diversum, non posset dependere à subalternante in principis, neque etiam si esset omnino idem, nam in primo casu essent prorsus diversa principia, in secundo prorsus eadem. Neque etiam posset salvari illa conditio, si subalternata adderet objecto subalternantis differentiam specificam, aut proprietatem: quia eadem scientia agit de genere, & specie, & de proprietatibus naturæ; undè in illo casu, non salvaretur distinctio scientiarum, nec consequenter vera subalternatio.

D Addunt aliqui cum Capreolo, quod quamvis hæc conditio esset essentialiter, & indispensabiliter ad subalternationem requisita, tamen aliquo modo salvaretur in Theologia, quæ est in nobis viatoribus: illa enim addit supra objectum scientiæ Dei & Beatorum, differentiam aliquam accidentalem, nempe revelabilitatem obscuram, virtualem saltem & mediatam, per quam distinguitur à fide, & scientiâ beatâ; vel, ut alii dicunt, in evidentiam negativam: objectum enim scientiæ

DISPUTATIO PROOEMIALIS.

cia Dei & Beatorum, est evidens positivè, cum A petat ab intrinseco evidentiam & claritatem; objectum verò fidei est inevidens positivè, quia ab intrinseco postulat obscuritatem & inevidentiam: objectum autem Theologiæ est inevidens tantum negativè; quia Theologia secundum se, & ex sua natura, non postulat obscuritatem & inevidentiam, sicut fides, sed habet illam tantum per accidens adjunctam, ratione status & subjecti in quo reperitur, & in quo per accidens dependet à fide, gerente vices scientiæ beatæ.

12 Probatur secundò conclusio. Habitus Theologiæ, acquisitus in patria, & deducens per discursum, & lumē naturale intellectus, conclusiones ex principiis notis lumine gloriæ, verè & propriè subalternatur scientiæ Dei & Beatorum; quia omnimodè dependet ab illa, in evidentia suorum principiorum: ergo cum habitus Theologiæ, quem hic in via acquirimus, deducendo per discursum conclusiones ex principiis revelatis, & fide divina creditis (& qui ut statim dicemus remanet in patria) nec minus dependeat inevidentia suorum principiorum, à scientiæ Dei & Beatorum, non minus etiam illis subalternatur.

13 Dico secundò, Theologiam quam hic in via per discursum acquirimus, remanere in patria. Hæc conclusio sequitur evidenter ex præcedenti: omnis enim scientia subalternata, ex se & ex natura sua, petit conjungi cum subalternante, illique continuari: ergo si Theologia sit subalternata scientiæ beatorum, ex se & ex natura sua postulat illi conjungi & continuari, ac proinde remanet in patria.

Probatur secundò, & simul destruitur præcipuum Adversariorum fundamentum, declarando differentiam, quæ inter Theologiam, & fidem reperitur: licet enim fides non remaneat in patria, beatè tamen Theologia. Ratio disparitatis est, quia fides est essentialiter obscura & inevidens, ac proinde in composibilis cum scientiæ beatæ, & clara Dei visione: Theologiæ verò non est essentialiter obscura, sed tantum accidentaliter, & ratione status, in quo per accidens dependet à fide, quæ in nobis viatoribus gerit vices luminis gloriæ, cui Theologia per se, & ex sua natura subordinatur in certitudine & evidentia suorum principiorum. Unde sicut charitas viæ remanet in patria, & transit à libera in necessariam, quando homo mutat statum viatoris, in statum comprehensoris, ex eo quod libertas non est de essentia charitatis, sed solum modus quidam accidentaliter, conveniens ei per accidens, & ratione status viæ, in quo regulatur per fidem, & cognitionem obscuram. Ita similiter, quia obscuritas non est de essentia Theologiæ, sed tantum modus quidam accidentaliter, per accidens illi conveniens, ratione subjecti, & status viæ, Theologia in patria remanet, & transit de obscura in evidentem, quando homo mutat statum fidelis & viatoris, in statum beati & comprehensoris.

Confirmatur primò: dona Spiritus S. quæ E sunt in nobis viatoribus, v.g. donum sapientiæ, & scientiæ, remanent in patria, ut docet S. Thomas 1. 2. quæst. 68. art. 6. & tamen per accidens, & prout sunt in nobis viatoribus, dependent à fide, & per illam regulantur, cum in hac vita non detur evidens cognitio de Deo, ut docet idem Sanctus Doctor 2. 2. quæst. 8. & 9. Ergo similiter, quamvis Theologia, per accidens, & ratione status, pendeat à fide, & ab illa regu-

letur: quia tamen, per se & ex natura sua, petit regulari per lumen gloriæ, & scientiam beatam cui subalternatur, non minus remanebit in Patria, quam habitus charitatis, & donum sapientiæ & scientiæ. Unde Hieronymus in Epistola ad Paulinum, *Talem scientiam discamus in terris, qua nobiscum perseveret in caelis.* Et D. Chrysostomus in cap. 13. Primæ ad Corinthios, loquens de scientiæ & cognitione quam hic habemus de Deo, dicit, *Non abolebitur scientia* (scilicet in patria) *sed desinet esse non perfecta.*

Confirmatur secundò: omnis habitus qui 15 perit, vel perit per se, & per introductionem alterius habitus ipsi contrarii: sicut destruitur virtus temperantiæ, quando advenit vitium ipsi oppositum; vel per accidens, cum perit subjectum in quo est, vel objectum de quo est? Sed Theologia neutro ex his modis perire potest in patria: ergo in ea remanet. Minor quantum ad secundam partem constat: cum in patria non pereat subjectum Theologiæ, scilicet intellectus hominis, vel Angeli; nec objectum ipsius, scilicet Deus. Probatur ergo quantum ad primam. In hoc (ut supra ostendimus) distinguitur Theologia à fide, quod fides est essentialiter obscura, & positivè inevidens: Theologia verò est obscura accidentaliter tantum, & inevidens solum negativè. Ergo licet fides opponatur luminis gloriæ, & claræ Dei visioni, & per adventum ipsius destruat, non tamen Theologia.

Hæc ratio illustrari potest ex D. Thoma 1. 2. quæst. 67. art. 3. ubi dicit: *Quia perfectum & imperfectum opponuntur, impossibile est ea esse in eodem subiecto.* Et statim addit: *Est autem considerandum, quod imperfectum quandoque est de ratione rei, & pertinet ad speciem ipsius, sicut defectus rationis pertinet ad rationem speciei equi, vel bovis; & quia unum & idem numero manens, non potest transferri de una specie in aliam, inde est quod tali imperfectione subtracta tollitur species rei; sicut jam non esset bos vel equus, si esset rationalis. Quandoque verò imperfectione non pertinet ad rationem speciei, sed accidit individuo secundum aliquid aliud, sicut alicui homini, quandoque accidit defectus rationis, in quantum impeditur in eo rationis usus, propter somnum, vel ebrietatem, vel aliquid huiusmodi. Patet autem quod tali imperfectione remota, nihilominus substantia rei remanet &c.* Cum ergo imperfectio obscuritatis & inevidentiæ, non sit de ratione Theologiæ, sed per accidens ei conveniat, ratione subjecti, & status viæ, in quo per accidens dependet à fide, gerente vices scientiæ beatæ; ex hoc discitur D. Thomæ evidenter concluditur, Theologiam nostram in patria remanere.

§. III.

Tria corollaria notatu digna.

EX dictis inferes primò: in beatis triplicem 16 dari scientiam. Prima est perfectè supernaturalis, scilicet visio beatifica, quæ eminentissimo modo habet rationem scientiæ, quatenus per illam cognoscunt in Deo quædam principia, ut Deum esse immutabilem, omnipotentem, &c. Et in illis veritates quæ se habent per modum conclusionum, ut Deum esse æternum, creaturas esse possibile &c. quas unico & simplicissimo intuitu vident, virtute luminis gloriæ. Unde talis scientia non est formaliter discursiva, sed eminentè tantum & virtualiter, & à Theologiis vocatur *Scientia beatæ*. Secunda est nostra Theologia